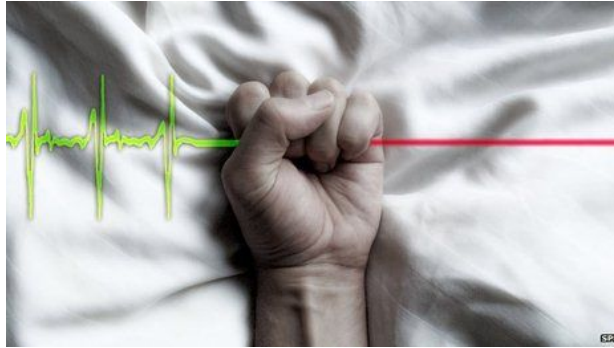

CAN WE CHOOSE HOW TO DIE?

A. The Value of Death

1. Shmuel I 31:4-5 – Death before Capture

And Sha'ul said to his arms-bearer, "Unsheathe your sword and stab me with it, lest these uncircumcised people stab me and make a mockery of me." His arms-bearer refused, for he was afraid to do so. So Sha'ul took the sword and fell upon it. And his arms-bearer saw that Sha'ul had died, and then he also fell upon his sword and died with him.

ויאמר שאול לנשא כליו שלף חרבך ודקרני בה פן יבואו הערלים האלה ודקרני והתעללו בי ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד ויקח שאול את החרב ויפל עליה: וירא נשא כליו כי מת שאול ויפל גם הוא על חרבו וימת עמו:

2. Talmud Bavli, Gittin 57B – Death before disgrace

It once happened that four hundred boys and girls were abducted to be abused (Rashi: the boys for sodomy and the girls for harems). When they realized why they were taken, they asked: "If we drown in the sea, will we attain life in the World to Come?" The greatest among them replied [that they would indeed be granted life in the World to Come based on the verse in Tehillim (Psalms) 68:23]...After the children heard his answer, they all jumped and fell into the sea.

מעשה בד' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון, הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים, אמרו: אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא? דרש להן הגדול שבהן: אמר ה' מבשן אשיב ממצולות ים (תהלים סח:כג), מבשן אשיב מביין שיני אריה אשיב, ממצולות ים - אלו שטובעין בים; כיון ששמעו ילדות כך, קפצו כולן ונפלו לתוך הים.

3. Talmud Bavli Avodah Zarah 18a – Death before suffering

[The Romans] found Rabbi Chanina ben Teradion sitting and learning Torah, gathering the community, and carrying a Torah scroll on his chest. They seized him, wrapped him in a Torah scroll, surrounded him with bundles of grapevines, and lit him on fire. They also soaked sponges of wool in water and placed them near his heart, so that he would not die quickly.

הוציאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו. הביאוהו וכרכוהו בס"ת, והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור, והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על לבו, כדי שלא תצא

His students said to him: “Master, what do you see?” He said to them: “The scroll is burning, and the letters are flying away.” [They said]: “Open your mouth, so that the flames will enter it!” He said to them: “It is better for He Who gave me my soul to do it than for me to injure myself.”

The executioner then said to him, “Rabbi, if I raise the flame and take away the tufts of wool from over your heart, will you bring me to life in the World to Come?” “Yes,” he replied. “Then swear unto me,” [he urged]. He swore unto him. He thereupon raised the flame and removed the tufts of wool from over his heart, and his soul departed speedily. The executioner then jumped and threw himself into the fire. And a heavenly voice exclaimed: “Rabbi Chanina ben Teradion and the executioner have been assigned to the World to Come.”

נשמתו מהרה... אמרו לו תלמידיו:
 רבי, מה אתה רואה? אמר להן: גליון
 נשרפין ואותיות פורחות. אף אתה
 פתח פיה ותכנס [בך] האש! אמר להן:
 מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבל
 הוא בעצמו. אמר לו קלצטונירי: רבי,
 אם אני מרבה בשלהבת ונוטל ספוגין
 של צמר מעל לבך, אתה מביאני לחיי
 העולם הבא? אמר לו: הן. השבע לי!
 נשבע לו. מיד הרבה בשלהבת ונטל
 ספוגין של צמר מעל לבו, יצאה
 נשמתו במהרה. אף הוא קפץ ונפל
 לתוך האור. יצאה בת קול ואמרה:
 רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי
 מזומנין הן לחיי העולם הבא.

4. Tosafot, Gittin 57B – Death before sin

As for the statement in Avodah Zarah 18a, "It is better for He who gave the soul to take it than for a man to injure himself," in this case they were afraid of torture [and being forced to sin].

קפצו כולן ונפלו לתוך הים - והא דאמר
 במס' ע"ז (דף יח.) מוטב שיטלנה מי
 שנתנה ואל יחבל בעצמו הכא יראים היו
 מיסורין.

B. The Value of Life

1. Mishnah Sanhedrin 4:5 – Each life is a whole world

Man was created alone [whereas other creatures were created in groups], to teach that whoever destroys a single person is considered as if he has destroyed an entire world; and whoever saves a single life is regarded as having saved an entire world.

נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד
 נפש אחת מעלה עליו הכתוב כאילו
 איבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת
 מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם
 מלא.

2. Vayikra (Leviticus) 18:5 and Talmud Bavli, Yoma 85a-b – Pikuach Nephesh

And you shall keep My decrees and laws, which man shall carry out and by which he shall live – I am God.

Talmud:

From where do we learn that saving a life takes precedence over keeping the Shabbat [i.e. that we override Shabbat observance to save a life]? For the verse states, “by which he shall live,” and not by which he shall die.

ושמרתם את חקתי ואת
 משפטי אשר יעשה אתם
 האדם וחי בהם אני ה'
 יומא פהמניין לפקוח נפש
 שדוחה את השבת? ...
 "וחי בהם", ולא שימות
 בהם.

3. Rabbi Yosef Karo, Shulchan Aruch, Orach Chaim 329:3-4 – When in Doubt

<p>If a person is caught under falling rocks, and we don't know if he is alive or dead, or whether he is actually under these rocks or not, we still violate Shabbat in trying to rescue him. This is true even if there are many doubts in the matter. Even if we find the victim fatally wounded, and he can only live a few moments, we still continue with all rescue attempts.</p>	<p>מי שנפלה עליו מפולת, ספק חי ספק מת, ספק הוא שם ספק אינו שם, מפקחין עליו אע"פ שיש בו כמה ספיקות. אפילו מצאוהו מרוצץ, שאינו יכול לחיות אלא לפי שעה, מפקחין...</p>
---	--

4. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe, Yoreh Deah 2:58 – Risk Life to Save Life

<p>It is permitted for a patient who would certainly die without surgery to submit to surgery with small chance of success, even if unsuccessful surgery will cause him to die sooner. The reason for this is that we are not concerned about momentary life, since the possibility that he will be cured and live as normal is in his benefit.</p>	<p>מותר לחולה שבלא הניתוח ודאי ימות לעשות הניתוח אף שהוא ספק רחוק, שיתרפא ואם לא יתרפא מזה ימות קודם, משום שלא חיישינן לחיי שעה כיון שהוא לטובתו דשמא יתרפא מזה ויחיה כראוי.</p>
---	--

5. Rabbi Shlomo Zalman Auerbach Minchat Shlomo 1:91:24 – Measuring a life?

<p>Regarding the matter of "life," we have no means of measuring its worth and importance, not even from the standpoint of Torah and mitzvot. We must violate Shabbat even for an elderly, ill man – even if he is completely insane and deaf and cannot perform a single mitzvah, his life is a massive load and burden upon his family and causes them to be distracted from Torah and mitzvot and adds to their troubles... Even in such a case, the greatest among Israel are commanded to strive and be involved in his healing and violate Shabbat to save him.</p>	<p>כי הענין של "חיים" אין לנו שום קנה - מידה כמה למדוד את יוקרם וחשיבותם אפילו לא בתורה ומצוות, שהרי מחללין את השבת גם על זקן חולה מוכה שחין אע"פ שהוא חרש ושוטה גמור, ואינו יכול לעשות שום מצוה וחיייו הם רק למשא וסבל גדול על משפחתו וגורם להם ביטול תורה ומצוות, ונוסף לצערם הגדול הרי הם אזלי ומדלדלי, אפילו הכי מצוה בגדולי ישראל להשתדל ולעסוק בהצלתו ולחלל עליו את השבת.</p>
---	---

6. Shulchan Aruch: Yoreh Deah 339:1 – Terminal Stop

<p>A gosses is like a living person in every respect. We may not tie his jaw [to close his mouth], nor anoint him, nor wash him [in preparation for burial], nor block his orifices, nor remove the pillow from under his head.</p> <p>We may not place him on sand, clay or earth [which is cool, in order to preserve the body]...</p>	<p>הגוסס, הרי הוא כחי לכל דבריו. אין קושרין לחייו, ואין סכין אותו, ואין מדיחין אותו, ואין פוקקין את נקביו, ואין שומטין הכר מתחתיו, ואין גוהנין אותו על גבי חול, ולא על גבי חרסית ולא על גבי אדמה... ואין משמיעין עליו עיירות... ואין מעמצין עיניו עד שתצא נפשו. וכל המעמץ עם יציאת הנפש,</p>
--	--

<p>We do not announce his imminent death... We do not close the eyes of the goesses until his soul has actually departed – and one who does so while he is dying is a murderer.</p> <p>We do not tear our garments [as a sign of mourning], nor remove our shoes, nor eulogize him, nor bring a coffin to the house until the person is actually dead.</p>	<p>ה"ז שופך דמים. ואין קורעין ולא חולצין ולא מספידין עליו, ולא מכניסין עמו ארון לבית, עד שימות.</p>
--	---

4. Rabbi J. David Bleich - *Judaism and Healing: Halakhic Perspectives*, 2002

"Not infrequently, the patient, if capable of expressing his desires and allowed to follow his own inclinations, would opt for termination of a life which has become a burden both to others and to himself. Judaism, however, teaches that man does not enjoy the right of self-determination with regard to questions of life and death. Generations ago our Sages wrote, 'Against your will you live; against your will you die'... [These words] may be taken quite literally as an eloquent summary of the Jewish view with regard to both euthanasia and the withholding of life-sustaining treatment. Judaism has always taught that life, no less than death, is involuntary. Only the Creator, who bestows the gift of life, may relieve man of that life, even when it has become a burden rather than a blessing."

C. Whose Life is it Anyway?

1. Bereishit 9:6 – In God’s Image

<p>One who spills the blood of man, through man his blood shall be spilled, for in the image of God did He make man.</p>	<p>שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:</p>
--	---

2. Rambam Mishna Torah Laws of Murder 1:4 - True Ownership

<p>The court is enjoined not to accept ransom from the murderer to save him from execution. Even if he gave all the money in the world, and even if the blood redeemer was willing to forgive him he should be executed. The rationale is that the soul of the victim is not the property of the blood redeemer, but the property of the Holy One, blessed be He. And He commanded, <u>Numbers 35:31</u>: "Do not accept ransom for the soul of a murderer." There is nothing that the Torah warned so strongly against as murder, as <i>Ibid.</i>:33 states: "Do not pollute the land in which you live, for blood will pollute the land."</p>	<p>ומוזהרין בית דין שלא ליקח כופר מן הרוצח ואפילו נתן כל ממון שבעולם ואפילו רצה גואל הדם לפטרו שאין נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם אלא קנין הקדוש ברוך הוא, שנאמר +במדבר ל"ה ל"א - ל"ג+ ולא תקחו כופר לנפש רוצח, ואין לך דבר שהקפידה תורה עליו כשפיכות דמים, שנאמר ולא תחניפו את הארץ, כי הדם הוא יחניף את הארץ.</p>
---	--

F. Life vs Suffering

1. Sefer Chasidim (12th-13th c. Yehudah ben Shmuel of Regensburg) sec. 723 - Salt & Wood

<p>One must not cause a person to not die rapidly, for example if one was <i>goses</i>, and there was one close to that house chopping wood, and the <i>neshomoh</i> is unable to exit - they must remove the chopper from there, and they must not put salt on his tongue, in order that he will not die. But if he is <i>goses</i> and says that he is unable to die until they put him in another place – they must not move him from there. Even though they (the Rabbis) said: “A <i>goses</i> person – they must not move him from his place”, if there is a fire, they must not leave him in the house, and they must take him out.</p>	<p>ואין גורמים שלא ימות מהרה כגון שהיה אחד גוסס והיה אחד קרוב לאותו בית חוטב עצים. ואין הנשמה יכולה לצאת. מסירים החוטב משם ואין משימים מלח על לשונו כדי שלא ימות. ואם גוסס ואומר אינו יכול למות. עד שישמוהו במקום אחר אל יזיזהו משם:</p>
--	--

2. Shulchan Aruch, Yoreh Deah 339:1- Removing Obstacles

<p>It is forbidden to speed a person’s death. For example, for someone who has been a <i>goses</i> for an extended period of time, and whose soul seemingly cannot depart, it is forbidden to remove the pillow or sheet from under him...or to move him from his place. Similarly it is forbidden to place the synagogue keys under his head in order to cause his soul to depart [practices rooted in Jewish mystical traditions].</p> <p>However, if there is anything preventing the soul’s departure, such as a knocking sound (like that of a woodchopper), or a grain of salt on his tongue, it is permitted to halt or remove these things, for such does not constitute a positive act at all, but rather it is a removal of obstacles.</p>	<p>וכן אסור לגרום למת שימות מהרה, כגון מי שהוא גוסס זמן ארוך ולא יוכל להפרד, אסור להשטט הכר והכסת מתחתיו ... וכן לא יזיזנו ממקומו. וכן אסור לשום מפתחות ב"ה תחת ראשו, כדי שיפרד. אבל אם יש שם דבר שגורם עכוב יציאת הנפש, כגון שיש סמוך לאותו בית קול דופק כגון חוטב עצים או שיש מלח על לשונו ואלו מעכבים יציאת הנפש, מותר להסירו משם, דאין בזה מעשה כלל, אלא שמסיר המונע.</p>
--	---

3. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe, YD Vol. II, no. 174:3 – Withholding

<p>In a case where doctors wish to sustain the life of a person from whom they wish to extract an organ for donation, and the person would otherwise not live without this medical intervention, in my humble opinion it is forbidden to prolong a life of suffering...It is reasonable to assume that this is why it is permitted to remove an obstacle to the departure of a person’s soul when doing so does not involve a positive act, as the Rema rules in Yoreh Deah 339:1, meaning that the reason this is permitted is because of suffering.</p> <p>Were it permitted to employ means of prolonging a person’s life even temporarily where it would entail suffering, how could [the Rema] permit the removal of obstacles to the soul’s departure? Just the opposite would be true: One would be</p>	<p>ובדבר שעושין הרופאים לקיים את מי שרוצים ליטול ממנו איזה אבר שיחיה אף שלא היה ראוי כבר לחיות ע"י אמצעים מלאכותיים עד שיהיה מוכן להשתיל בחולה, נראה לע"ד דכיון שאינו לרפאותו אלא להאריך חייו איזה שעה אם חיי השעה שיחיה ע"י האמצעים של הרופאים יהיה ביסורים אסור ... דמסתבר דזהו הטעם שמותר להסיר דבר המעכב יציאת הנפש כשאין בזה מעשה כדאיתא ברמ"א (יו"ד) סימן של"ט סוף סעיף א' שהוא משום היסורים. ואם היה מותר לעשות אמצעים להאריך חיי שעה אף כשהיו לו יסורין איך היה שייך</p>
--	--

<p><u>obligated</u> to provide these items to prevent the soul's departure since that would prolong the person's life.</p> <p>Clearly, therefore, it is forbidden to employ means of prolonging a person's life temporarily if it will entail suffering... However, if prolonging his life will not entail suffering on the part of the patient, it is forbidden to disrupt treatment...</p>	<p>להתיר להסיר דבר המעכב יציאת הנפש הא אדרבה היו צריכין להביא הדברים שמעכבים יציאת הנפש דהא עי"ז יחיה מעט יותר. אלא ודאי דאסור לעשות אמצעים להאריך חיי שעה באופן שיהיה ביסורים, ... וגם אם האמת שלא יהיה לו יסורין הרי יהיה אסור להפסיק הרפואה ...</p>
--	--

4. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe, CM, Vol. II, no. 74:3 – Basic Needs

<p>It is obvious that one is required to feed [the terminally ill patient] with things that will neither harm him nor worsen his condition, for they surely provide him with at least some degree of strength, even if neither he nor his attendants realize it. This cannot be compared at all to treatment with medicine, and the reason this is so should be obvious: food is a natural staple that everyone needs for the vitality of body and mind – even animals need it.</p>	<p>פשוט שצריך להאכילו דברים שאין מזיקין ואין מקלקלין דודאי מחזיקין כחו מעט אף שהחולה בעצמו אינו מרגיש ואף העומדין ומשמשין אותו אין מרגישין ול"ד כלל לעניני סמי רפואה, והטעם פשוט שהאכילה הוא דבר טבעי שמוכרחין לאכול להחזיק החיות ושכל אדם ואף בע"ח בעלמא מוכרחין לזה.</p>
---	--

5. Rabbi Zev Schostak, “Is There Patient Autonomy in Halachah?” ASSIA – Jewish Medical Ethics, Vol. II, no. 2, May 1995, pp. 22-27

While the sources for patient autonomy may be a subject of debate, the rights of Jewish patients to determine the course of their medical treatment are well documented in Talmud, codes, and responsa. Our sages recognized long ago that one has an obligation to protect his health, based on the Torah imperative – “Only watch yourself, surely watch your soul...” (Deut. 4:9) which Maimonides and others say refers to safeguarding one's health. Indeed, it has been suggested that one who “watches” his health is treated in halachah as a bailee (*shomer*), who must make every effort to protect the article he is given from loss or damage. Since the Torah enjoins one to safeguard his body and physicians have been granted the authority to heal, it follows that one may seek medical treatment from a recognized physician and, of course, pray for his health.

Carrying the analogy further, when the obligation of watching the article becomes onerous, in cases where the burden far exceeds the benefit, where the costs of sophisticated life support systems or experimental treatments are almost prohibitive, the patient may not be required to avail himself of these measures.

[For example,] Rabbi Shlomo Zalman Auerbach rules that a terminal cancer patient whose disease has metastasized may refuse extraordinary treatment, such as radiation or chemotherapy. Similarly, a diabetic whose leg was amputated as a result of his illness may refuse the amputation of his other leg, even though gangrene has set in and he will die imminently without the operation. In both these instances, the medical procedure will not reverse the underlying

condition, and the patient may therefore refuse it. (Cited by Dr. A.S. Abraham in Halachah Urefuah 2:189.) See also Igrot Moshe, Choshen Mishpat, 2:74.